

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำท้องถิ่น ค่านิยมและกระบวนทัศน์ใหม่ของผู้นำท้องถิ่นกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ เพื่อหารูปแบบในการพัฒนาศักยภาพของผู้นำท้องถิ่น ซึ่งเป็นการพัฒนา “คน” และการจัดการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ดำเนินการวิจัยในลักษณะระเบียบวิธีแบบผสม (Mixed Method) ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ตอนที่ 1 บริบทชุมชนและศักยภาพของผู้นำกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เพื่อศึกษาบริบทชุมชน ทนของชุมชน และศักยภาพของผู้นำท้องถิ่นกับแนวคิดพื้นฐาน การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น หลักการพัฒนาชุมชน และการเรียนรู้ของชุมชนที่เกิดจากการดำเนิน กิจกรรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งรวมถึงการปรับตัวยอมรับการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ประกอบไปด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การทำศักยภาพของผู้นำท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาและสำรวจข้อมูลสภาพบริบท ทนทางสังคม ทนทางเศรษฐกิจ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ค่านิยม วัฒนธรรมชุมชน การมีส่วนร่วมและค่านิยมของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น

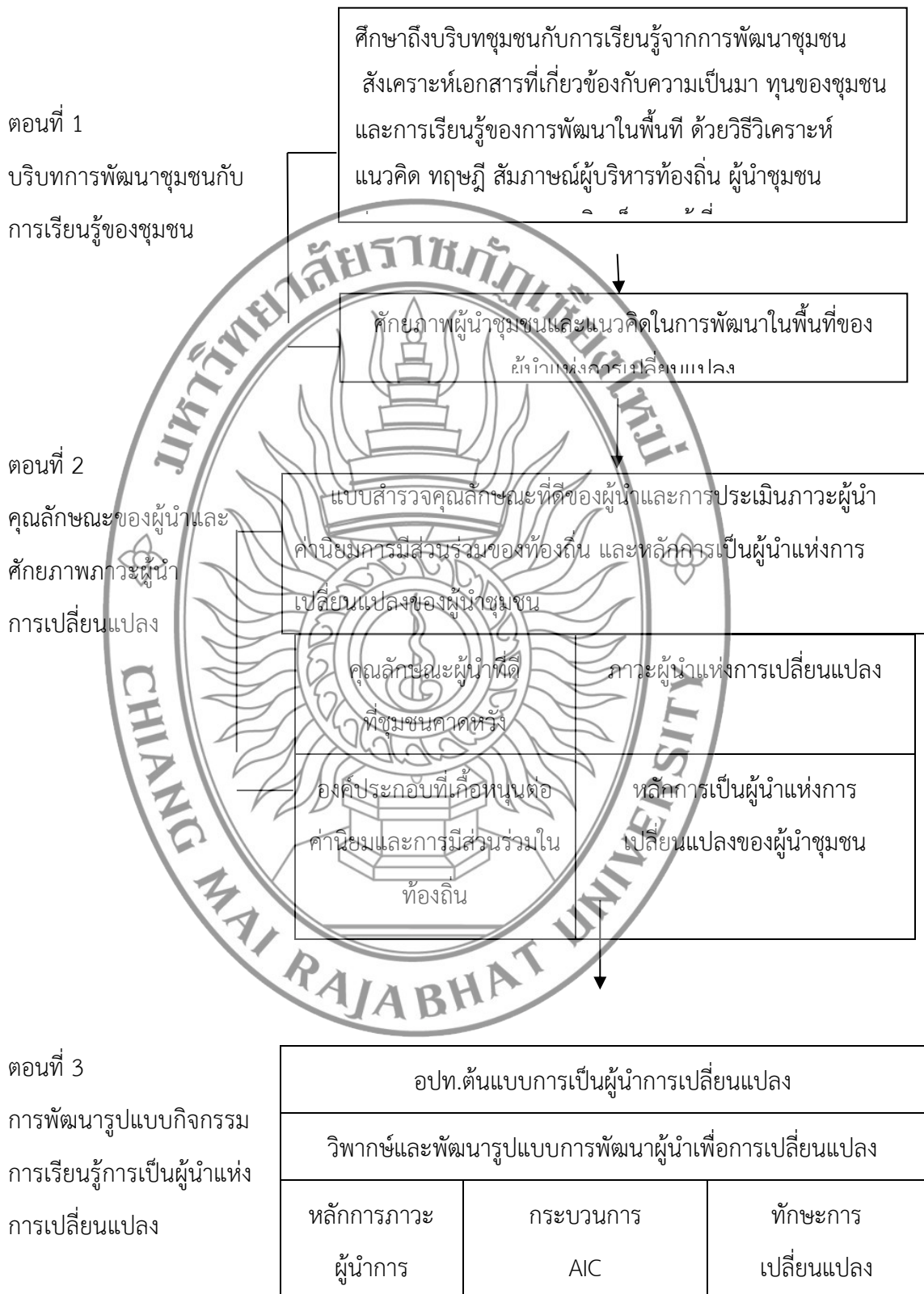
ตอนที่ 2 คุณลักษณะของผู้นำและการประเมินศักยภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อกำหนดคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่นที่ชุมชนคาดหวังและประเมินระดับความสำคัญ ขององค์ประกอบในหลักการพัฒนาชุมชน และการเรียนรู้ของชุมชนจากภาวะผู้นำ ค่านิยมของ ชุมชนกับการมีส่วนร่วมและหลักการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน ด้วยปัจจัยและ เงื่อนไขที่สัมพันธ์กับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

ตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้การเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง วิเคราะห์ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบเพื่อสร้างกระบวนการจัดการ เรียนรู้ร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพที่สูง ปานกลาง และน้อยและนำเสนอ

แนวทางการประยุกต์ใช้รูปแบบการพัฒนาผู้นำของท้องถิ่นกับการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่

การดำเนินการวิจัยจากตอนที่ 1 ถึงตอนที่ 3 แสดงเป็นแผนภาพ ดังแสดงในภาพประกอบที่ 3.1

เปลี่ยนแปลง		
-------------	--	--

ภาพที่ 3.1 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รายละเอียดและวิธีดำเนินการวิจัยทั้ง 3 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 บริบทชุมชนและศักยภาพของผู้นำกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทและทุนของชุมชนกับศักยภาพของผู้นำท้องถิ่น

วิธีดำเนินการ

1) การสังเคราะห์กรอบแนวคิดในการศึกษาจากทฤษฎีวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร แนวคิดทฤษฎี การบริหารจัดการ การพัฒนาคน และสังคม ค่านิยมและการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาท้องถิ่น

2) วิธีการรวบรวมข้อมูล โดยทำการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อศึกษาบริบทพื้นที่และสถานภาพปัจจุบันของท้องถิ่น โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

- ระยะแรก

(1) ใช้การสำรวจเยี่ยมพื้นที่เบื้องต้น เพื่อทำการรู้จักชุมชนและพื้นที่เป้าหมาย พร้อมทั้งทำการชี้แจงจุดประสงค์การวิจัย ขอความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อทำการสำรวจ/ศึกษาภาพแวดล้อม ข้อมูลทางกายภาพ ชีวภาพ ภูมิประเทศและภูมิสังคม ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจ สังคม ลักษณะการทำงานเกษตร วัฒนธรรม จารีตประเพณี สภาพปัญหา และศึกษากิจกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชน

(2) การสังเกตและเข้าถึงชุมชน ใช้ลักษณะของการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เพื่อพบกับผู้นำท้องถิ่น สอบถามประเด็นสำคัญทางภูมิปัญญา สังเกตพฤติกรรมที่ใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน

	2. องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม
พื้นที่ของการศึกษาวิจัย	3. เทศบาลตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าตอง
คือ องค์การปกครองส่วน	4. องค์การบริหารส่วนตำบลยุหว่า อำเภอสันป่าตอง
ท้องถิ่นจำนวน 6 แห่ง	5. องค์การบริหารส่วนตำบลมะขามหวาน อำเภอสันป่าตอง
มีรายละเอียดดังนี้	6. องค์การบริหารส่วนตำบลก๊ิดช้าง อำเภอแม่แตง

สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
จำนวน 3 คน ผู้นำในพื้นที่ ผู้นำชุมชน ประชาชนและประชาชนทั่วไปจำนวน 5-10 คน โดยการใช้การ
คัดเลือกแบบไม่เจาะจงและใช้การเชื่อมโยงผู้ให้ข้อมูลแบบลูกโซ่ตามความสะดวกเป็นสำคัญ

- ระยะที่สอง

นักวิจัยได้ทบทวนแนวคิดทฤษฎี โครงการกิจกรรมการพัฒนาของชุมชน และข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่ในระยะแรก เพื่อวางกรอบแนวทางการศึกษาข้อมูลในระยะที่สอง ใช้การจัดทำเวทีในชุมชนการประชุมกลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์ สรุปลักษณะการดำเนินการวิจัย ดังนี้ การสร้างเครื่องมือแบบสำรวจ และแบบสัมภาษณ์แนวคิดการดำเนินงาน เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดประเด็นเนื้อหาจากประเด็นวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัยประกอบด้วย

(1) แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม สำหรับผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่เป็นกลุ่มผู้นำท้องถิ่นเป้าหมายที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) โดยผู้วิจัยจัดทำขึ้นมีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้

(1.1) ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ข้อมูลสภาพพื้นที่ ข้อมูลบุคคลคุณลักษณะของผู้นำ การเกิดผู้นำชุมชนกลุ่มเครือข่ายในชุมชน ปัญหาและข้อจำกัดในแต่ละพื้นที่

(1.2) ปัจจัยภายใน ความเป็นมาของชุมชน อาชีพหลัก ความเข้มแข็ง และการมีส่วนร่วมของชุมชน รายได้ ความรู้ เจตคติต่อผู้นำท้องถิ่นและแนวทางการบริหารท้องถิ่น

(1.3) ปัจจัยภายนอก ที่ได้เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการ พัฒนาในพื้นที่ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ การสนับสนุนของภาครัฐ การสนับสนุนของผู้นำ เครือข่าย

(1.4) วิธีการทำอย่างไร ลักษณะกิจกรรมแบบใด ที่ทำให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกันในการบริหารจัดการท้องถิ่น

(1.5) ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมท้องถิ่น (ตัดสินใจหรือวางแผน) การเรียนรู้ การร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล ในกิจกรรมการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การจัดทำโครงการของชุมชน การประชุมสัมมนา และการแลกเปลี่ยนข้อมูลการเรียนรู้และข่าวสาร

(2) แบบสังเกต สำหรับนักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย เป็นแบบสังเกตที่มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้นำ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของชุมชน

(2.1) คุณสมบัติและบุคลิกภาพของผู้นำและภาวะผู้นำ

(2.2) ระดับความพึงพอใจของชุมชนกับบทบาทของผู้นำ

- (2.3) ระดับของการมีอิทธิพลของผู้นำในพื้นที่
- (2.4) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับดำเนินชีวิตของชุมชน
- (2.5) ความเชื่อและค่านิยมในการดำรงชีวิตชุมชน
- (2.6) ลักษณะการรวมกลุ่มและภูมิหลังทางสังคม
- (2.7) เครือข่ายและภาคีส่วนร่วมในท้องถิ่น

การตรวจสอบคุณภาพแบบสำรวจ ที่เกี่ยวกับข้อมูลชุมชนและผู้นำชุมชน โดย
การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประกอบด้วยนักวิชาการที่เป็น
ผู้บริหารจากภาครัฐ 1 คน นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาผู้เชี่ยวชาญจากด้านการบริหาร
รัฐศาสตร์ 1 คน และผู้แทนนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 1 คน

การเก็บข้อมูล

- (1) นักวิจัยลงพื้นที่สำรวจข้อมูลตามวันเวลาที่นัดหมายในแต่ละพื้นที่ พร้อมทั้ง
ผู้เชี่ยวชาญต่างสาขาอย่างน้อย 2 คน
- (2) ใช้เครื่องมือแบบสำรวจบันทึกข้อมูล แนวคิดในการดำเนินงานสภาพแวดล้อม
การดำเนินงาน การมีส่วนร่วม การจัดกิจกรรม ความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค ของท้องถิ่นที่ดำเนิน
การอยู่ในปัจจุบัน
- (3) ใช้การสนทนากลุ่ม (focus group) เป็นกระบวนการเรียนรู้ ร่วมกันของ
สมาชิกในชุมชนและกลุ่มองค์กรชุมชน โดยจัดในรูปเวทีชาวบ้านที่มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มประมาณ
12 ราย ต่อพื้นที่ โดยตั้งเป็นคำถามกับชุมชน ถึง สาเหตุสำคัญที่ทำให้มีการรวมตัวกัน แนวคิด
เป้าหมาย ลักษณะและรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชน
ความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่นที่เกิดขึ้น

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกในการประชุมเวทีชาวบ้านและการจัดทำ Focus group
ประกอบไปด้วยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 ราย ในแต่ละพื้นที่ของอปท. ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

- (1) ผู้นำท้องถิ่นและหรือผู้บริหารท้องถิ่นจาก อปท. จำนวน 3 คน
- (2) ผู้นำชุมชนในกลุ่ม กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแกนนำในพื้นที่ จำนวน 5 คน
- (3) ปราชญ์ชาวบ้านหรือภาคีส่วนร่วมในชุมชนที่มีบทบาทในขับเคลื่อนกิจกรรมในการ
พัฒนาท้องถิ่นจำนวน 4 คน

(4) การสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเจาะลึก (in-depth interview) เป็นการสำรวจรวบรวมข้อมูลเชิงลึกที่มุ่งเน้นให้กลุ่มเป้าหมายที่ถูกเจาะจงให้เป็นผู้ให้ข้อมูลสะท้อนข้อมูลในระดับบุคคล/หรือกลุ่ม รวมทั้งวิเคราะห์เนื้อหาในประเด็นต่าง ๆ คือ บุคลิกภาพของผู้นำและภาวะผู้นำ ความพึงพอใจของชุมชนต่อบทบาทของผู้นำชุมชน ระดับของการมีอิทธิพลของผู้นำในพื้นที่ ความเชื่อและค่านิยมในการดำเนินชีวิตของชุมชน กิจกรรมหรือการพัฒนาที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับดำเนินชีวิตของชุมชน เพื่อเปรียบเทียบวิเคราะห์ผลข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายอื่นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับสภาพจริงที่สุดโดยทำการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนที่เป็นต้นแบบที่เป็นที่เคารพและมีอิทธิพลทางใจและการทำงานเพื่อท้องถิ่น หรือปราชญ์ผู้นำของของแต่ละพื้นที่จำนวน 3-5 ราย ประกอบด้วยผู้บริหารท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ผู้นำชุมชน หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่น เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ด้วยเทคนิคสามเส้า (triangulation) โดยใช้กลุ่มนักกลุ่มนักวิจัยแบบสหวิทยาการที่ประกอบไปด้วย ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญจากต่างสาขา เพื่อให้สามารถมองเห็นปัญหาและแนวทางการศึกษาได้ครอบคลุมเป็นกระบวนการในการทำให้ข้อมูลที่สำรวจ/รวบรวมได้มีความถูกต้องแม่นยำมากขึ้น และใช้เพื่อเสริมความเที่ยงตรงและความน่าเชื่อถือของการวิจัย (Bechstedt, 1997)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คุณลักษณะและการประเมินศักยภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

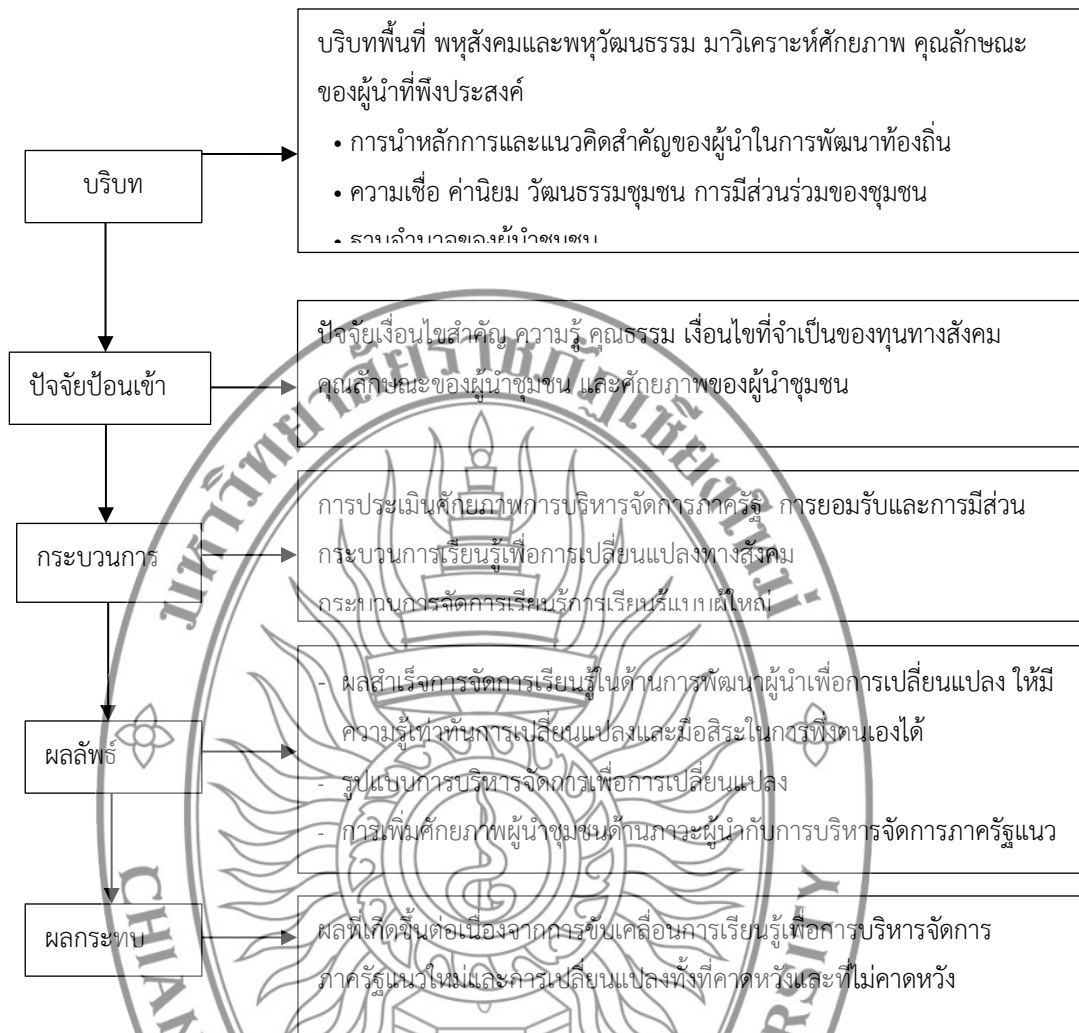
วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถึงคุณลักษณะผู้นำที่ดีที่ชุมชนคาดหวังและประเมินศักยภาพภาวะผู้นำของผู้นำชุมชน เกี่ยวกับภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบที่เกื้อหนุนต่อค่านิยมและการมีส่วนร่วมในท้องถิ่น และหลักการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชน

วิธีการดำเนินการการสร้างเครื่องมือการและการประเมินศักยภาพภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเชิงพื้นที่มาวิเคราะห์การพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบของการวิเคราะห์เชิงระบบ ร่วมกับนักวิชาการ 3 ราย และตัวแทนผู้นำท้องถิ่น จำนวน 6 ราย จาก 6 อปท.ที่เข้าร่วมโครงการวิจัย เพื่อมาร่วมกันวิเคราะห์และอธิบายถึง กรอบความคิดของท้องถิ่น และข้อมูลนำไปสู่การตัดสินใจประเมินคุณค่าและศักยภาพของผู้นำท้องถิ่นเพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการประเมิน ดังภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 การวิเคราะห์เชิงระบบกับการพัฒนาศักยภาพของผู้นำท้องถิ่นกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือการประเมิน

การสร้างเครื่องมือในการประเมิน ได้นำข้อมูลที่ได้มาจากการวิพากษ์ในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นกรอบแนวคิดและสร้างเกณฑ์แบบสำรวจและแบบการประเมินคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้นำ 20 ประการ และได้เครื่องมือในการประเมินตนในระดับพฤติกรรมของผู้นำการเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่น ที่มีความสัมพันธ์ 3 คือ ด้าน ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 11 ประการ ด้านค่านิยมและการมีส่วนร่วมกันของชุมชนท้องถิ่น 5 หลักและด้านหลักการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ประกอบไปด้วย 7 หลักการ รวมทั้งสิ้น 3 องค์ประกอบ 23 ตัวชี้วัด ดังตารางที่ 3.2 - 3.4

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำไปสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 ราย ประกอบด้วยนักวิชาการจำนวน 3 รายผู้บริหารท้องถิ่น 3 ราย และผู้นำชุมชน 3 ราย เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ต่อของข้อคำถามเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการใช้ภาษา โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและนิยามศัพท์เฉพาะหรือวัตถุประสงค์การวิจัย (index of item-objective congruence : IOC) โดยใช้เกณฑ์ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (สุวิมล ติรภานันท์, 2543)

การตรวจสอบความเชื่อมั่น เป็นผลสืบเนื่องจากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเมื่อผู้วิจัยได้ปรับปรุงถ้อยคำภาษาตามที่ได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ 1 วัน เพื่อระดมความคิดเห็นจากตัวแทนผู้นำหรือผู้บริหารท้องถิ่นจำนวน 12 ราย เข้าร่วมประเมินวิพากษ์องค์ประกอบตัวชี้วัด ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด หากเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยจะพิจารณาความเป็นปรนัยจากคำตอบที่ได้รับว่าเป็นคำตอบที่สอดคล้องกับคำถามหรือไม่ สำหรับกลุ่มตัวแทนที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในพื้นที่ทั้ง 6 พื้นที่ แบ่งตามลักษณะดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ข้อมูลกลุ่มตัวแทนผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาวิจัย

ที่	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	กลุ่มตัวอย่าง			รวม
		ผู้บริหารท้องถิ่น	ผู้นำชุมชน/ แกนนำชุมชน	ผู้แทนชุมชน	
1	องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ทา	3	5	2	10
2	องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว	4	5	4	13

3	เทศบาลตำบลบ้านกลาง	5	5	5	15
4	องค์การบริหารส่วนตำบลยุหว่า	4	5	5	14
5	องค์การบริหารส่วนตำบลมะขุนหวาน	4	4	4	12
6	องค์การบริหารส่วนตำบลกุดช้าง	3	5	3	11
	รวม	30	30	30	75

ตารางที่ 3.2 การวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้นำที่ชุมชนคาดหวัง

องค์ประกอบคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้นำที่ชุมชนคาดหวัง
1. เป็นคนดีมีศีลธรรม มีศรัทธาในศาสนา เชื้อมั่นในหลักจริยธรรม
2. ทำตัวเป็นแบบอย่าง ไม่ดีแต่พูดหรือบอกให้ผู้อื่นทำ
3. สร้างความมั่นคงปลอดภัย ทำให้ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข
4. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีในชุมชน คุณภาพชีวิตผู้คนดีขึ้น
5. พร้อมที่จะเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน
6. ส่งเสริมนวัตกรรมหรือการสร้างสรรสิ่งใหม่ ๆ
7. มองเห็นจุดอ่อน ข้อจำกัดและศักยภาพของตัวเองและชุมชน
8. สร้างแรงบันดาลใจ สร้างขวัญและกำลังใจให้สมาชิกในชุมชน
9. เป็นตัวเชื่อมที่ดีและผนึกพลังชุมชนให้เกิดผลเป็นทวีคูณ
10. เคารพศักดิ์ศรีและให้เกียรติชาวบ้าน ไม่ดูถูกผู้อื่น
11. ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และในการตัดสินใจ
12. สร้างเครือข่ายภายในชุมชนกับนอกชุมชนเกิดประชาสังคมที่มีพลัง
13. ดำเนินงานอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้ไม่มีประโยชน์ทับซ้อนซ้อนเร้น
14. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนงานและพวกพ้อง
15. มีความเชื่อมั่นในตัวเอง เป็นตัวของตัวเอง มีเหตุ มีผล
16. อดทนต่อการวิพากษ์วิจารณ์ ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
17. ให้ข้อมูล ความรู้ และปัญญาในการทำงานเพื่อชุมชน
18. ไม่ใช้เงินหรืออำนาจ อิทธิพลเพื่อชักนำ ครอบงำ บังคับ ชูเชื้อคนอื่น
19. มีวิสัยทัศน์ มียุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน

20. เป็นผู้มีบารมี ที่ชาวบ้านอยากเดินตาม

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจ

ตารางที่ 3.3 การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่น

องค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่น
1. มีความรู้ความสามารถ ในกิจกรรมที่มีอยู่ในชุมชนเป็นอย่างดี
2. มีคุณธรรม เช่น ความโอปปาติกะ เป็นที่ยอมรับได้ในชุมชน
3. มีความมุ่งมั่น เสียสละในการทำงาน
4. สามารถประสานต่อเรื่องต่างๆ ได้
5. มีฐานะค่อนข้างมั่นคง
6. มีความเป็นกันเองสูง หรือมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
7. ความดีที่เป็นแบบอย่าง ทั้งการควบคุมอารมณ์ การสื่อสารที่ลดความขัดแย้ง
8. ความใจกว้างรับฟังผู้อื่น ส่งเสริมผู้อื่น
9. ภาพพจน์ดีมีความคิดสร้างสรรค์
10. ความสามารถในการมอบหมายงาน
11. ความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจ

ตารางที่ 3.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบค่านิยมกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและพฤติกรรม
การเป็นผู้นำตามหลักผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง

องค์ประกอบค่านิยมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	
1. ยึดหลักความมีศักดิ์ศรี และศักยภาพของประชาชน	
2. ยึดหลักการพึ่งตนเอง และสนับสนุนให้ประชาชนพึ่งตนเองได้	
3. ยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน	
4. ยึดหลักประชาธิปไตย ด้วยการพูดคุย ประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน คิดร่วมกัน ตัดสินใจและ ทำร่วมกัน รวมถึงรับผิดชอบร่วมกัน	
5. ยึดหลักความเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวบุคคล	
พฤติกรรมกรเป็นผู้นำตามหลักผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง	
1. สามารถทำให้วิสัยทัศน์มีความชัดเจนและทุกคนเข้าใจได้ง่าย	
2. สามารถทำให้ผู้อื่นคล้อยตามเห็นด้วยและผูกพันต่อวิสัยทัศน์ การทำงาน และเป้าหมาย	
3. สามารถเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้อื่นทั้ง ในระดับบุคคลและการทำงานเป็นทีมได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	
4. สามารถริเริ่มการเปลี่ยนแปลงเรื่องยากๆ ให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ	
5. สามารถระบุงบปัญหา การจัดขั้จ้ง และการมอบอำนาจการตัดสินใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อการ ปฏิบัติงานให้บรรลุตามวิสัยทัศน์	
6. สามารถเรียนรู้ แนวคิดและทักษะใหม่ ๆ และมีการปรับปรุงตนเองอยู่ตลอดเวลา	
7. สามารถทำได้เมื่อภารกิจที่ต้องรับผิดชอบต้องยุติและสิ้นสุดลงรู้จักพอและรู้ว่าเมื่อใดควรหยุด	

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินตนเองแบบมีส่วนร่วมและรวมพลัง

การประเมินตนเองแบบมีส่วนร่วมและรวมพลังตามวิธีของ (รติพร ภาธรธวานนท์, 2551) เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องในชุมชนได้มีโอกาสร่วมวิเคราะห์และสะท้อนกลับข้อมูลให้ได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อเป็นการประเมินคุณค่าความรู้ที่ถูกต้องและเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จากการได้รับความรู้และการทำกิจกรรมร่วมกัน ผลสำเร็จจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างภาวะและทักษะการเรียนรู้ของผู้นำชุมชนท้องถิ่น

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดกระทำกับข้อมูลโดยโปรแกรม SPSS for Windows เพื่อหาค่าสถิติบรรยายสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณดังนี้คือ 1) การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก และข้อมูลจากแบบตรวจสอบรายการ 2) การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยใช้สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2541)

4.51 – 5.00 หมายถึงมีความเห็นในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึงมีความเห็นในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึงมีความเห็นในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึงมีความเห็นในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึงมีความเห็นในระดับน้อยที่สุด

สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แล้วสรุปผลเป็นความเรียง

ตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้การเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง

นำเสนอผลการประเมินและวิพากษ์ผลการประเมิน

การวิพากษ์ผลการประเมินซึ่งขั้นตอนการวิพากษ์ผลการประเมินนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 2 ประการคือ (1) เพื่อให้มีส่วนร่วมรวมพลังจากผู้มีส่วนได้เสียในการเรียนรู้ร่วมกันในระดับที่กว้างขึ้น (2) เพื่อให้ผลการประเมินในขั้นตอนที่ 1 ได้รับการวิพากษ์จากผู้มีส่วนร่วมซึ่งจะช่วยให้ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยมีคุณภาพตามมาตรฐานการประเมินในตัวเองชี้ที่

เกี่ยวข้องและเป็นไปได้ใน 4 มาตรฐานคือ (1) วัตถุประสงค์ (utility) (2)ความเป็นไปได้ (feasibility) (3) ความชอบธรรม (propriety) และ (4) ความถูกต้อง (accuracy)

การวิพากษ์ผลการประเมินจากผู้มีส่วนได้เสียผู้วิจัยจัดให้มี “การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ” ขึ้นเป็นเวลา 1 วัน ณ โรงแรมเดอะปาร์ค จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้รูปแบบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Transformative Action Learning Research: TALR) ระยะเวลา 1 วัน เพื่อให้ผู้มีส่วนในการพัฒนาท้องถิ่นทั้ง 6 แห่ง โดยจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างของผู้นำท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ ผู้แทนผู้บริหารท้องถิ่นจากอปท. จำนวน 3 คน ผู้นำท้องถิ่นและแกนนำชุมชน 3 คน และปราชญ์ชุมชนและประธานกลุ่มเครือข่ายในพื้นที่ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 54 ราย ได้เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิเคราะห์กิจกรรมหลักสูตรการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น

(1) การศึกษากรณีตัวอย่างที่ดี (Best Practice)

ผลการประเมินตนเองของแต่ละพื้นที่ ในหลักการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชนท้องถิ่น เพื่อนำไปวิพากษ์ร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำกับแบบพฤติกรรมของผู้นำที่จะทำให้ผู้นำมีประสิทธิภาพ โดยยืนยันข้อมูลที่เป็นสภาพสถานการณ์จริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ และสะท้อนการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงของอปท.ทั้ง 6 แห่ง

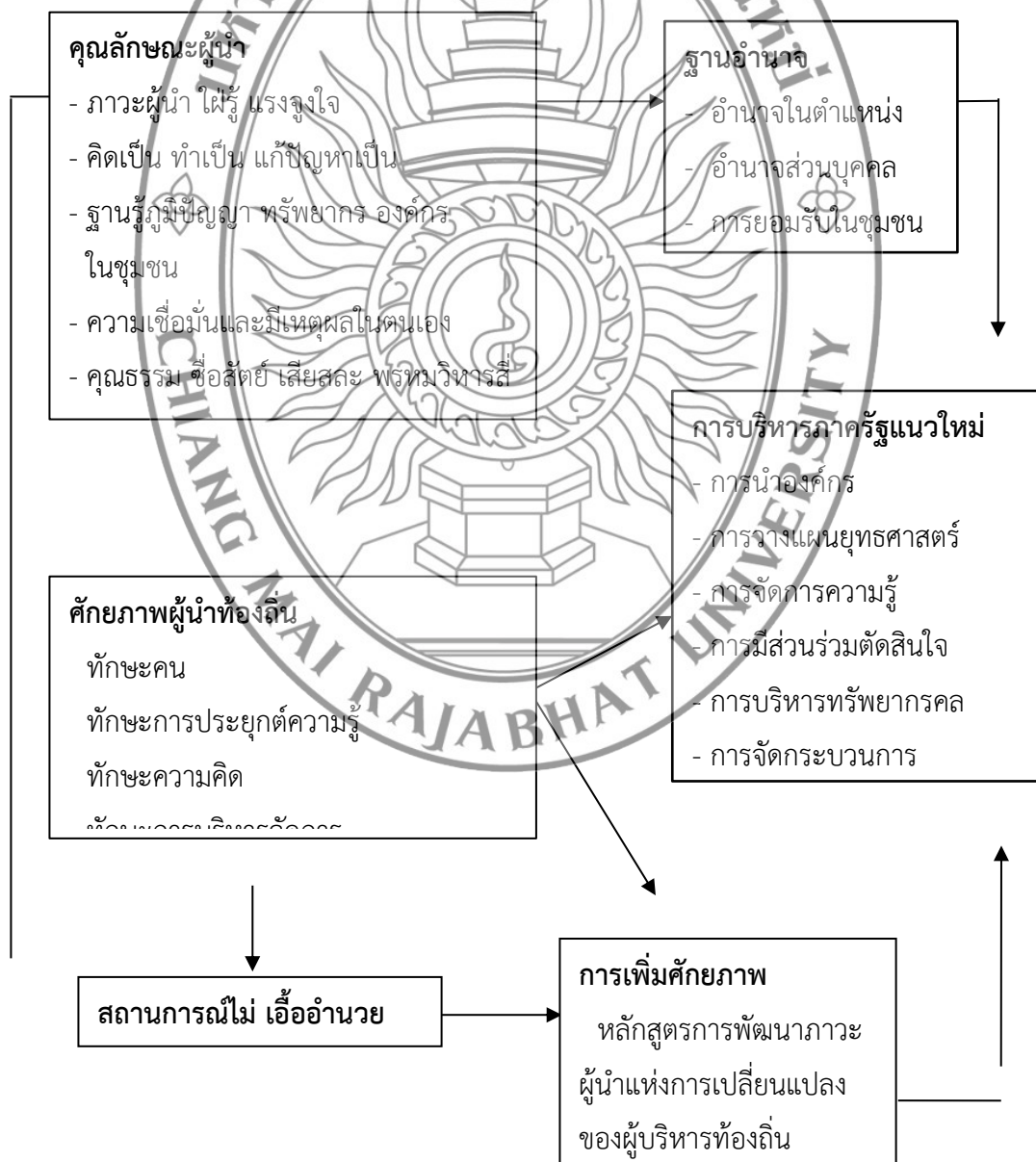
(2) การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาศักยภาพผู้นำท้องถิ่นกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

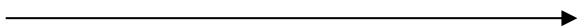
โดยใช้การศึกษาและวิพากษ์ผลการใช้กลยุทธ์การประยุกต์ใช้หลักการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้วย “การเรียนรู้จากการปฏิบัติร่วมกัน” ใช้รูปแบบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ 1 วัน เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ทั้ง 6 แห่ง จำนวน 54 ราย ประกอบด้วยคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ราย ผู้นำของท้องถิ่น 3 ราย และปราชญ์และประชาชนทั่วไป 3 ราย รวม 3 ราย ต่ออปท. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้านกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนหลักการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ การบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาระบบนวัตกรรมของการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปปรับใช้ได้จริง และเป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของอปท.ทั้ง 6 แห่งของจังหวัดเชียงใหม่ ที่สามารถเชื่อมโยง ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในหลักการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่ดีร่วมกันได้ในอนาคต

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาโครงการวิจัย ประยุต์ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดและการเรียนรู้ใหม่ พัฒนาผู้นำท้องถิ่นต้นแบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ได้กำหนดให้แนวคิดและทฤษฎีของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ การพึ่งตนเอง และกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมให้กับผู้นำในองค์กร โดยยึดรูปของกระบวนการเรียนรู้ใหม่ให้กับผู้บริหารและผู้นำท้องถิ่นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยวางกรอบแนวคิดของความสัมพันธ์ระหว่าง ศักยภาพของผู้นำท้องถิ่น และฐานอำนาจในการบริหารส่วนท้องถิ่น สู่การสร้างทักษะคน ความรู้ ความคิด เพื่อวัดการสร้างศักยภาพของผู้นำองค์กรไปสู่การบริหารจัดการท้องถิ่นภาครัฐแนวใหม่ไว้ดังนี้

ภาพที่ 3.3 แสดงกรอบแนวคิดของการพัฒนาศักยภาพผู้นำท้องถิ่น

